

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
Верховний Архієпископ Києво-Галицький

Вих. ВА 19/248

Аркуш 1 із 6-ти

«СОПРИЧАСТЯ І ЄДНІСТЬ У ЖИТТІ ТА СЛУЖІННІ УГКЦ»

**Послання Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви 2019 року
до духовенства, монашества і мирян**

**Всесвітліші та всечесніші отці!
Преподобні брати і сестри в монашестві!
Дорогі браття і сестри в Христі!**

ВСТУП

Як плід тисячолітньої історії пошуків, радості та страждань нашого українського народу, його сини і доньки розлетілися по всьому світу. Різні були причини такого розселення. Одні наші люди шукали кращої долі на чужині, інші були змушені покинути рідний край через лихоліття кривавих воєн і спустошень. Багатьох було насильно вигнано, депортовано, вивезено чи ув'язнено далеко на чужині. Сучасне життя нашої держави позначене новою потужною хвилею еміграції, внаслідок якої мільйони українців формують нові громади в тих країнах, про які ми навіть часом і не чули.

У всіх цих складних, іноді трагічних, обставинах Церква йшла разом зі своїми дітьми. А її сини і доньки поширили її присутність на всіх континентах земної кулі. На заклик і доручення своїх владик, за нашими вірними по світу йшли священники, монахи і монахині, щоб нести людям Боже Слово і благодать Святого Духа у Святих Таїнствах, даючи свідчення діяльного харитативного служіння. Наші вірні будували своє буття на нових землях, зберігаючи питому духовну спадщину та плекаючи християнську культуру. Не випадково перше, що вони робили, коли опинялися у країнах нових поселень, – це будували свої храми. Сьогодні вони засвідчують, що храм, місце зустрічі людини з Богом, був і є для нашого люду простором, де б'ється серце української громади. Церква є центром, довкола якого гуртується світова українська спільнота. Довгими століттями саме Українська Греко-Католицька Церква була простором єдності для нашого народу, – єдності, яка ріднила українців Канади і США зі своїми братами у Латинській Америці та Австралії, Західній Європі та Казахстані і далекому Сибіру, а всім їм, за словами патріарха Йосифа, давала можливість далеко на чужині «бути собою», бо творила силою Святого Духа таїнственний і животворчий зв'язок зі своїм корінням на рідній землі, з витокami християнського життя у водах Дніпра.

Завдяки тому, що ми зберегли своє коріння і не загубилися серед інших народів, ми стали їм цікавими, збагачуючи культуру та духовність країн нашого нового поселення і запрошуючи до участі в них представників інших народів. Тисячі синів і доньок нашої Церкви, які за походженням не були українцями, полюбили нашу християнську спадщину, закоренилися у традиції Київського християнства Володимирівського хрещення. Таким чином Українська Греко-Католицька Церква вийшла поза межі Батьківщини, заговорила різними мовами до різних народів і стала матір'ю та вчителькою для людей багатьох національностей і культур.

Ми сьогодні складаємо вдячність Богові за «Його дар несказаний» (пор. 2 Кор. 9, 15), усвідомлюючи, що наша Церква вже більше не є локальною, обмеженою певною територією чи пастирським контекстом. Сьогодні вона є водночас глобальною та помісною, українською та багатонаціональною. Проте такими нас робить не географія проживання, не громадські організації чи людські інституції, не різноманітність досвіду чи структура спільноти. Усім цим ми завдячуємо внутрішній єдності нашої Церкви. Це єдність, яка робить одним цілим «у розсіянні суцях»; яка в'яже різних за походженням, мовою і культурою; яка є можливою лише в Церкві – таїнстві єдності людського роду, що довершується силою і діянням Святого Духа.

Усвідомлення важливості плекати цю єдність, пошук найкращих шляхів для того, щоб сприяти її утвердженню і зміцненню, було, власне, головною темою нашого Синоду Єпископів, який проходив у Вічному місті Римі з 1 до 10 вересня 2019 року.

ЦЕРКВА – СПІЛЬНОТА ЛЮДЕЙ, КОТРИХ САМ ГОСПОДЬ ЗБИРАЄ З УСІХ СТОРІН СВІТУ

Слово «Церква» (з грецького *ἐκκλησία*) означає «скликання», «спільнота покликаних». У контексті книг Нового Завіту йдеться передусім про спільноту віруючих, тих осіб, котрих сам Господь збирає з усіх сторін світу (пор. Катехизм Католицької Церкви, 751-752). Отже, за своєю сутністю церковна спільнота – це єдність і сопричастя тих, що «належать Богові».

У спільноті Церкви внутрішній зв'язок між її членами є іконою єдності Божественних Осіб Пресвятої Тройці, яка здійснюється силою і діянням Святого Духа. Так про першу єрусалимську спільноту Христових учнів написано в Діяннях апостолів, що «грумада вірних мала одне серце й одну душу, і ні один не називав своїм щось з того, що кому належало, але все в них було спільне» (Ді. 4, 32).

Святий Григорій Богослов говорить, що імена Осіб Пресвятої Тройці є ніщо інше, як назви стосунків, у котрих Вони перебувають між собою [див. Слово 29 (3 богословське), 16]. Саме стосунок розкриває і об'являє особу. Подібно і в контексті церковного сопричастя кожен християнин отримує своє ім'я, коли у святих Таїнствах Хрещення і Миропомазання входить у спільноту Церкви, в якій стає причасником Євхаристійної трапези.

Лише ведена благодаттю Святого Духа людина може навчитися любити Бога та ближнього і творити єдність з тим, кого любить. Лише через таке єднання любові (*vinculum caritatis*), як його описує св. Августин (*Tractatus in Ioannem*, VI, n. 13.), особа

стане здатною усвідомити власну ідентичність і належність чи причетність до певної церковної спільноти, відчувати болі й потреби ближнього, разом переживати Божу присутність і спільний релігійний досвід.

Ми часто говоримо, що бути членом Східної Католицької Церкви – це *особливий спосіб бути християнином*. Такий спосіб християнського благочестя Київської Церкви має специфічні вияви і рівні, як, наприклад, її помісність, синодальність, глобальність у єдності-сопричасті з Наступником апостола Петра. Папа Римський є найвищим служителем та живим осердям єдності й сопричастя всієї Вселенської Церкви. Завдяки цій вселенській єдності, завдяки опіці над нашою Церквою Вселенського Архиєрея наша помісна Церква успішно розвивається у своїй глобальності.

Вершиною і найглибшим виявом єдності Христової Церкви та її природи є Пресвята Євхаристія. Євхаристійний хліб є видимим знаком і символом церковної єдності. Вже апостол Павло писав: «Тому що один хліб, – нас багато становить одне тіло, бо всі ми беремо участь в одному хлібі» (1 Кор. 10, 16-17). Подібні слова читаємо у відомій євхаристійній молитві однієї з найдавніших пам'яток ранньохристиянського письменства, званої під назвою «Дідахе»: «Як цей розламаний хліб був розсіяний над горами і зібраний в єдине, так нехай буде зібрана і Церква Твоя від країв землі в Царство Твоє, бо Твоя слава і сила через Ісуса Христа навіки» (9, 4).

Сопричастя-єдність Христової Церкви, що становить саму її суть, виявляється в її пастирському служінні. Наше свідчення Церкві правдиве, коли пріоритетом нашого служіння є спасіння душ, тобто поєднання людини з Богом у єдності спільноти дітей Божих. Всяка дія чи вчинок члена Церкви, що суперечить цій меті, як-от намагання відмежуватися від спільноти, закритися на власних потребах або потребах своєї парафії, єпархії чи країни, намагання підкреслити якусь вищість одного її члена над іншим, буде завжди засуджуватися як щось нецерковне, протиприродне і несумісне із церковним буттям. На цьому наголошує апостол Павло: «Усі бо ми христилися в одному Дусі, щоб бути одним тілом, чи то юдеї, чи греки, чи раби, чи вільні, і всі ми були напоєні одним лише Духом. Тіло бо складається не з одного тільки члена, а з багатьох... Не може око руці сказати: «Ти мені непотрібна!» Чи голова ногам: «Ви мені непотрібні... І як страждає один член, страждають усі з ним члени; і як один член у славі, радіють з ним усі члени. Ви ж – Христове тіло, і члени кожний зокрема» (1 Кор. 12, 13 – 27).

Якщо б апостол народів був сьогодні між нами, він поставив би ті самі запитання до нас, але, мабуть, в інший спосіб. Кажучи про те, що коли страждає один член, то хворіє все тіло, і коли радіє один член – то з ним радіють усі, він, можливо, б запитав нас: «Чи може сказати Едмонтонська єпархія до Донецького екзархату – ти мені не потрібний? Чи може заявити Чернівецька єпархія Куритибській митрополії – твої проблеми мене не обходять? Чи може сказати Мельбурнська єпархія до Кримського екзархату – я тебе не знаю?» Таких запитань ми можемо поставити собі, у своєму сумлінні, багато, але на кожне з них повинна бути одна рішуча відповідь «ні»!

Ми сьогодні можемо пересвідчитися, що коли Україна спливає кров'ю, коли наші кращі сини і доньки віддають за неї своє життя, коли мільйони людей змушені

покинути власні домівки, коли багато українців караються в полоні та, як в'язні сумління, страждають у ворожих катівнях, коли є тисячі загиблих і десятки тисяч поранених, коли уражене війною майже все українське суспільство, – то з нами страждає наша Церква в усьому світі. Коли нашим пріоритетом є проголошення Христового Євангелія та спасіння і освячення людських душ в ім'я Божої істини, коли потрібно захищати гідність людини, права українського заробітчанина в будь-якій країні світу, – то вся наша Церква-мати, наші єпископи, духовенство та миряни покликані бути голосом тих, котрих його позбавили. Коли потрібно запевнити пастирські потреби наших вірних в Австралії чи Великій Британії, Польщі чи Канаді, Аргентині чи Казахстані – духовенство і монашество вирушає в апостольські подорожі проголошувати Євангеліє Христове аж до краю Землі.

ВИМІРИ ЦЕРКОВНОГО СОПРИЧАСТЯ ПОМІСНОЇ УГКЦ

Базовий і найважливіший вимір сопричастя члени нашої Церкви переживають у власній парафії. Усі якості живої парафії, як спільноти спільнот, допомагають кожній людині відчутти себе любленим членом Божої родини. Тут кожен вірний особисто ідентифікує себе з нашою Церквою. Важливим служителем церковного сопричастя є *душпастир*, який буде спільноту парафії і якому в цьому допомагають усі вірні. Ми добре знаємо, скільки зусиль потрібно докласти всім членам парафіяльної спільноти, щоб згуртувати громаду, і як легко це зруйнувати.

Жодна парафія не може існувати як самодостатня, відокремлена у власній зоні комфорту структура. Парафія є базовою клітиною єпархіальної спільноти, яку буде і особисто очолює місцевий єпископ. В єпархії служителем сопричастя-єдності є правлячий архиєрей, який своєю чергою перебуває у повній єдності з Головою власної помісної Церкви, із Вселенським Архиєреєм та всією колегією католицьких єпископів, котрі виконують своє апостольське служіння у всіх куточках світу. Якщо єпархія роз'єднана і між єпископом та духовенством бракує спілкування, довіри і братерського єднання, то таку єпархію можна вважати глибоко зраненою. Тому перші і найважливіші зусилля архиєрея повинні бути скеровані на згуртування єпархіальної спільноти в усіх вимірах її життя, а саме: на поглиблення духовного життя на зразок сопричастя в любові Осіб Пресвятої Тройці та за прикладом першої християнської спільноти Христових учнів у Єрусалимі (пор. Ді. 2, 46-47; 4, 32); на вироблення одностайного бачення місії єпархії, координування людських, духовних та матеріальних дарів для цієї місії, а відтак втілення її в життя спільними зусиллями духовенства і мирян разом зі своїм пастирем.

Синодальний устрій Української Греко-Католицької Церкви є унікальним простором будування глобальної єдності нашої помісної Церкви. Святіший Отець Франциск наголосив на тому, що «не достатньо лише *мати* Синод, потрібно *бути* Синодом!» Синод є всецерковним діянням, яке в нашому випадку має глобальний вимір. Беручи участь у Синоді, кожен єпископ представляє не себе чи приватні думки: він є голосом своєї єпархіальної спільноти. Відтак, повернувшись із сесії, владика передає дух синодальних рішень, щоб через власне щоденне служіння зробити

епархію і кожного її члена живими учасниками синодального діяння. Участь єпископів у Синоді не обмежується самою їх присутністю. Діяти синодально означає перейнятися відповідальністю за служіння нашої Церкви в кожній епархії і кожному екзархаті та за життя і духовну опіку наших вірних у тих країнах, де ще немає наших структур. Діяти синодально означає перейнятися болями і радостями всієї нашої Церкви і її цілості. *Бути Синодом* означає «йти спільним шляхом» і бути одним цілим навіть тоді, коли владики повертаються додому. Це справді великий дар Божий, що ми маємо можливість постійно крокувати разом із нашим духовенством, монашеством і мирянами, у єдності між собою, незважаючи на те, що живемо в різних частинах світу.

Патріарший Собор, який ми скликаємо кожних п'ять років, – це ще один важливий всецерковний простір сопричастя всього нашого церковного тіла. Це особливий момент глобального слухання, коли епархіальні спільноти можуть взяти участь у соборуванні всієї нашої Церкви безпосередньо, через належно обраних делегатів, які спільно з пастирями здійснюють у питомий спосіб та на своєму рівні відповідальність за життя своєї Церкви в різних частинах світу. Незважаючи на те, що резолюції Патріаршого Собору мають дорадчий характер, вони є цінним голосом одного тіла нашої Церкви.

Глава і Отець нашої помісної Церкви є знаком і служителем її глобальної єдності, сопричастя та розвитку. Це ми особливо яскраво бачимо на прикладі служіння праведного митрополита Андрея Шептицького та ісповідника віри патріарха Йосифа Сліпого. Глава Церкви очолює Синод Єпископів і його діяння, скликає Синоди та Патріарші Собори. Він чуває над розвитком кожної епархії та служить для забезпечення її потреб. Проголошує синодальні рішення та церковні закони, які відтак набирають канонічної сили. Глава Церкви є гарантом повного і видимого сопричастя нашої Церкви з Наступником апостола Петра і має право та обов'язок промовляти від імені її повноти. Він є служителем цього єднання в любові всіх частин нашої Церкви. Очільник Церкви виконує особливе завдання пастирської опіки над усіма вірними, особливо тими, що перебувають поза церковними структурами. Щоб ця опіка була належною і своєчасною, Глава Церкви покликаний дбати про утворення відповідних душпастирських осередків, а відтак про утворення нових церковних структур там, де цього вимагає добро вірних. Його особливій опіці належить літургійне життя нашої Церкви та забезпечення єдності у звершенні Божого культу в усіх її частинах. Та понад усе, він покликаний бути щирим вірним братом для своїх співбратів у єпископстві і добрим духовним батьком для всієї церковної спільноти.

Дорогі в Христі! Церковна єдність є живим стосунком любові Бога і ближнього, над яким потрібно постійно чувати, його будувати і в ньому безнастанно зростати. Лише зростаючи у сопричасті та єдності нашої Церкви, можна пізнати вповні її ідентичність, той наш особливий *спосіб буття християнами*. Кожен член нашої Церкви, наші парафії, епархії і митрополії настільки глибоко зможуть «бути собою», не асимілюватися в цьому глобалізованому світі, зберегти власну тотожність, вміти її

передати новим поколінням і ділитися нею з іншими народами, наскільки ми будемо цінувати, будувати та оберігати внутрішню єдність глобальної спільноти УГКЦ.

Внутрішня єдність УГКЦ є синонімом її сили і розвитку, необхідною умовою її життя та здійсненням її місії. «В єдності сила народу, Боже, нам єдність подай», – звучать слова народної пісні-молитви.

Вінцем розвитку і зрілості помісної Східної Церкви є її патріарший устрій і гідність. Наш патріархат будується саме на основі розвитку і неухильного зміцнення внутрішньої єдності нашої Церкви на всіх рівнях. Тут красномовним є гасло патріаршого мирянського руху: «За єдність Церкви і народу!» Послаблення цієї єдності, зокрема з Церквою-матір'ю в Україні, неминуче призведе до послаблення і фрагментації самої нашої церковної спільноти, завмирання її структур, втрати власної ідентичності та самої ознаки глобальності.

Церква, як Таїнственне Тіло Христове, за своєю природою є «таїнством єдності», до якої покликане все людство. Своїми особливими дарами і нашим спільним служінням ми всі, духовенство, монашество і миряни, покликані сприяти розвитку та зміцненню сопричастя-єдності Церкви на всіх рівнях: від локального до глобального, від помісного до вселенського.

Нехай Господь допоможе всім нам, відповідно до власного покликання чи дару служіння у нашій Церкві, бути носіями і будівничими її внутрішньої єдності.

Благословення Господнє на вас!

Від імені Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви

† СВЯТОСЛАВ

Дано в Римі,
при Соборі св. Софії Премудрості Божої,
у день святого Августина, Єпископа Гіпонського
та Собору преподобних отців Печерських, що спочивають у дальніх печерах,
10 вересня 2019 року Божого

Отцям-душпастирям доручаємо зачитати вірним це Послання трьома частинами (відповідно до підрозділів) після кожної Божественної Літургії в неділі 6, 13 і 20 жовтня 2019 року Божого.